

W. Barna Erika

„Olts gyermekid szívébe jellemet!”¹

Petőfi kézírásának üzenetei

A Petőfi-kutatásokhoz szakterületemmel, a kézíráselemzéssel szeretnék hozzájárulni.

Az emberi test összes mozdulata közül egyik sem olyan jellegzetes, mint a kéznek és az ujjaknak a mozgása, de a kéz meg az ujjak minden mozdulata közül egyik sem olyan jellemző, mint azok, amelyekkel a kézírást létrehozzuk. Már a 18. században² felfedezték, hogy minden embernek megvan a maga egyéni, utánozhatatlan írásképe, s ennek eredőjét az emberi jellemelek különbözőségében jelölték meg.

A kézíráselemzés valódi értékét éppen az adja, hogy az egyedi személyiség megragadására képes. Minden kézírás és minden személyiség csak önmagában megfejthető és értelmezhető jelenség. A megtanult betűformákat mindannyian az egyéni mozgásszokásaink és formaalakítási igényeink alapján módosítjuk. A különböző mozgáselemek sajátos és egyedi kombinációján alapuló grafikus mintázatot rendkívül bonyolult szellemi, lelki, biológiai, energetikai tényezők kölcsönhatásai együttesen alakítják ki.

A Szabó-Nyíró szerzőpárosnak az Elmekórtan című egyetemi könyvében már a 20. század elején olvashatjuk a kézírások elemzésének orvosi-neurológiai alapjait:³ *„Amint nincs két ember, akinek beszéde egyforma lenne, mert a beszéd hangjában, modulációjában, ritmusában éppúgy, mint tartalmában a személyiség intelligenciája, temperamentuma is visszatükröződik, hasonlóképpen minden ember kézírása más és más, és az egyének különböző*

¹ E tanulmány részlet W. Barna Erika: „Olts gyermekid szívébe jellemet!” című könyvéből.

² Johann Caspar Lavater: Physiognomische Fragmente, zur Beförderung der Menschenkenntniß und Menschenliebe. Bd. 1. (Leipzig und Winterthur: Bey Weidmanns Erben und Reich, und Heinrich Steiner und Compagnie, 1775)

³ Dr. Szabó József – Dr. Nyíró Gyula: Elmekórtan. Szeged, 1926

elki volta kifejezésre jut az írásban.”

A kézírások különbözősége nyújt arra lehetőséget, hogy az egyéni ritmuson át bepillantsunk a személyiség mélyebb rétegeibe, az eltérő személyiségállapotokba. Minden viselkedésváltozás az izomtónus változásával jár. Mozdulatainkban – az izomfeszültségen át – a szellemi-lelki-testi folyamatok kivetülnek, s a külső jelekből következtethetünk a belső jellemzőkre. Bármilyen átfogó vagy észrevehetetlen egy mozgás, a test szintjén valamely izomcsoport összehúzódásában jelenik meg. A kézírás az izmok összehúzódását, elernyedését pontosan követi, s láthatóan és egyedi módon kivetíti. A kézírás valójában egy mozgásfolyamat lenyomata.

Bárki megfigyelheti a saját kézírásán, hogy az izgatottság feszült izomtónusban nyilvánul meg, ami görcsös, zaklatott, szabálytalan írásképet eredményez. Ugyanakkor belső harmónia, lelki egyensúly esetén laza, oldott az izomtónus, ami homogén, egyenletes tempójú, rugalmas, ritmikus kézírásban tükröződik.

Számtalan nemzetközi kutatásra alapozott elemzési módszerré vált az írápszichológiai⁴ megközelítés, aminek a szakirodalma folyamatosan bővül.

Az „*Olts gyermekid szívébe jellemet!*” című könyvemben végig kísérem Petőfi életútját a tizenhét éves kori kézírástól kezdődően. Ez alkalommal kiemelten csak az „*Én vagyok az örök kérdőjel*” kezdetű, „Petőfi Sándor őrnagy” aláírással ellátott, tisztázatlan kézirat vizsgálatát mutatom be.

„*Én vagyok az örök kérdőjel,
Messiást hordó nagy ígéret,
Balzsamkenőcse az időnek,
Mely folyton fogy és mégsem fogy el!
...Kiáltó vagyok a pusztában;
Szomjazó lelkek üdítője, –
Üldöző hordák méregkútja, –
Magyar ígéknek örök hirdetője!”*

(Vengorszka-Szélo 1851. május 20.)

Petőfi Sándor
őrnagy A fenti

4 ismertebb nevén: grafológiai elemzés

kéziratot Barátosi Lénárt Lajos hozta Magyarországra 1909-ben.⁵

Felmerül a kérdés, hogy írhatta-e ezt a verset Petőfi Sándor. A kérdés azért mellbevágó, mert 1851-ben, a hivatalosan elfogadott álláspont alapján már nem élt a költő.

Hatalmas felelősség kimondani bármit is. Az igazság feltárását kizárólag a kézírásjellemezők vizsgálatára lehet alapozni. A kézírás-elemzés kompetenciája leszűkül a minden részletre kiterjedő, precíz, kritikus, semleges és szakszerű összehasonlító vizsgálatra, amelyhez a korábbi Petőfi-kéziratokat kell alapul venni és azokhoz kell viszonyítani ezt a kéziratot. Minden más információ kizárásával csakis az írásvizsgálat módszerei alapján vonhatók le következtetések, ami a szakmai lelkiismeret békéjét is szolgálja.

Egy évtized alatt számtalan helyről kaptam meg újra és újra ugyanezt a kéziratot, kérve a szakvéleményemet, de csak most kerülhetett rá sor a Petőfi életútját kísérő könyv megírása idején.

A kézirat első nekifutásra jól látható különbözőséget mutat: a könnyed, gyorsan tempózó, finom vonalvezetésű, jobbra dőlt Petőfi-írás helyett szabálytalanságot, aritmiát, disszonanciát láthatunk, valamint az írómozgás és koordináció nehézségeit.

A kézirat összképe rendezetlen: egyenetlenséget, következetlenséget, hirtelen mozdulati kisiklásokat, ataxiákat, vonalszakadásokat figyelhetünk meg.

A spontaneitás közepes szintű, bizonyos értelemben kényszerűen előre haladó, kissé torzult íráskép adja a vers grafikai látványát. De nem sorolható a mesterkéltséges írás típusába sem, mert láthatóan a betűformák egyéniek, variábilisak és vannak szép, spontán hajlítások.

A legelső következtetés az lehet, hogy nincs nyoma az írás szándékos elváltoztatásnak, vagyis az írója nem „*akarja*” Petőfi kézírását utánozni, ami feloldja a kezdeti bizalmatlanságot.

Ha ugyanis a hamisítás nyomai mutatkoznának, vagyis hasonlítani akart volna Petőfi kézírásához, akkor gyorsan rövidre lehetne zárni a munkát, így azonban türelmes és semleges analízisre van szükség, egyféle kézírásnyomozói munkára.

Az íráskép első markáns jellemzője, hogy a betűformák nem sablont követő írásjegyek, hanem egyéni, több helyen eredeti jellegűek, s egy-egy betű esetében formai változatosság mutatkozik, de a kidolgozottságuk igénytelenebb, mint a korábban megismert Petőfi-kézjegyek.

5 Alekszej Tyivanyenko: A szibériai „titkos fogoly”. Petőfi Sándor Barguzinban, MVSz, 2017.

Az írásjellemzők az író személy eredetiségéről, belső gazdagságáról, műveltségéről, szellemi függetlenségéről vallanak, amit azonban lehűz egy rossz fizikai állapot.

A második szembetűnő tény, hogy a vonaljellemzők az ismert és hiteles Petőfi-vonalmintázattól merőben eltérnek. Petőfi kézírásában igen finom vonalakat láthatunk, legfeljebb a javításoknál jelentek meg a vastagabb nyomatékok. Ilyen durva, szélsőségesen vastag vonalat egyetlen eredeti Petőfi-kéziratban sem találni. Ezek a vonalvastagítások szélsőséges érzelmeket, indulatokat, dühöt, haragot, akár gyűlöletet is jeleznek.

A harmadik nagy jelentőségű eltérés, hogy ezt az írást jobb kézzel hozták létre, amire több jobbtendenciás formai és mozgáselem utal. Ennek az egyik jól lát-

ható jelzése az alsó zóna jobbra tartása, pl. a *Mely* szó *y* befejező vonalában:

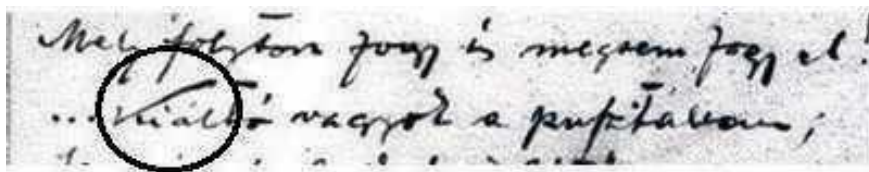
Petőfi bal kézzel írt, jóllehet kétkezes ember (ambidexter) volt. Itt a kéziratban egyértelműen jobb-kézhasználatot láthatunk.

Zavaróak, sőt szemet bántóak a helyenként megvastagodott vonalszakaszok, amelyek nemcsak a betűszárakban, de még a felső zónában, az ékezetek helyén is megjelennek, gyakran vízszintesen a t betűk és a magánhangzók fölött. Ezek a megvastagított vonalak és áthúzások vulkanikus erejű indulatokról és azokat csillapító, gigászi önfegyelmező attitűdről árulkodnak, valamint titkolozási, rejtőzködési szándékot jeleznek. Mintha erőnyőtt húzna maga fölé a vers írója, hogy védelmet találjon.

Ha az írásjegyeket kottaként „khangosítjuk”, akkor fájdalmas sikoly-nak, segélykiáltásnak halljuk azokat. Tehetetlen düh, fizikai és lelki fájdalom sűrűsödik a nagy nyomatékkal írt vonalszakaszokban, amelyek nehézkesen araszoló, durvább finommotorikus mozgásra utalnak.

Ezt megerősíti maga az írásképp, amiből kiugrik a *Kiáltó* szó a felmagasodott, hosszúra nyúlt *K* kezdőbetűjével. Ez a verslátvány legkirívóbb szava, a figyelmet azonnal magára vonja, ami hangsúlyt, kiemelt nyomatékot ad a szó jelentésének is.

„*Kiáltó vagyok a pusztában*” – szól a megrázó, lelket megindító helyzetjelentés. Képi megjelenítése a teljes magánynak, a reménytelenségnek, a kétségbeesés-

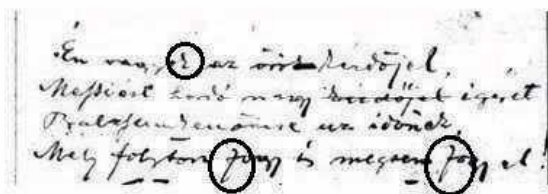
nek, a tehetetlenségnek, a kiszolgáltatottságnak. Nincs kinek kiáltani, nincs kitől segítséget várni: érzéketlenség, visszhangtalanság, közöny mindenütt. Bibliai utalás ez, amely Keresztelő Szent Jánost idézi, aki Krisztus követésére hívott.

Minden írásnak van egy alaprétege, ami a valódi, elidegeníthetetlen mozdulatimpulzusokat rejt. A mozgásmintázat stabil tulajdonság, ami megőrződik egy életen át. A kézírás másik rétege a felszíni, aktuális állapotot reprezentáló síkja. A spontán és magas színvonalú kézírásokban a két réteg teljes mértékben fedi egymást, hasonlóan ahhoz, ahogyan egy hiteles ember esetében a gondolatok, érzelmek és a tettek, illetve a testbeszéd és a kimondott szavak egységben vannak.

Jelen esetben eltér a két írásréteg. Az alaprétegben gyors tempó vagy gyorsaságra való törekvés tárul fel, vannak szép, kreatív betűkötések, de a felszíni réteg ezt takarja és lefékeződik a mozgás: blokkoló, visszahúzó mozdulati impulzusok körvonalazhatók, amelyek fizikai sérülésről, fájdalomról és nehezen kezelhető belső feszültségekről tanúskodnak.

A tényeket figyelembe véve gyorsan hozzá kell tennünk azt is, hogy egyértelműen rossz minőségű tollat használt az író, vastag, durva maga a toll hegye is, amivel igen nehéz vékony, finom vonalat húzni.

Ugyanakkor meghökkentő a fentiekkel ellentétes írásjelenség: a reliefes vonalminőség, ami csak a magasabb színvonalú kézírásokban szokott megjelenni. A relief⁶ létrehozása jó kézügyességet igényel, mivel nagyon finom írómozgással tud csak elkülönülni a felfelé húzott vékonyabb (hajszál) és a lefelé irányuló vastagabb (árnyék)vonal. Kiemelt jelentősége van annak, hogy az írásban megjelenik a relief, ami megfigyelhető a felső zónában, a hurok képzésében (pl. első sor: vagyok szó k betűjének felső hurkában, de ennél még jobban látható a negyedik sorban a kétszer is szereplő *fogy* szó *f* betűjének alsó hurkósaiban):

Ugyancsak jól látható a relief a *Szelo* (vagy *Széla*) szó alsó- és felső zónás hurokformáiban, valamint a *Vengerszka* szó V betűjének felfelé irányuló vékonyabb és lefelé

⁶ relief: a vonalképzésre vonatkozó fogalom, ami mélységet ad az írásnak. A felfelé húzott vonal vékonyabb, a lefelé húzott vonal vastagabb

húzott vastagabb törzsvonalában:

Az írás két rétegének ilyen nagymérvű elkülönülése alapján egy átmeneti nehéz állapot tárható fel, amin átsugárzik egy korábbi kedvezőbb, jobb állapot.

A bemutatott jelek alapján az író személy eredetileg gyors tempó-

jú, gyors gondolkodású, kiváló adottságokkal megáldott, intuitív, kreatív, érzékeny ember, aki az írás idején leromlott fizikai állapotban és erősen zaklatott lelkületben volt.

Az ellentétes tendenciák együttes jelenléte arra vall, hogy sérült az író-apparátus is: a tünetek alapján az ujjak sérülése valószínűsíthető, amiből ered a görcsös és kényelmetlen tollfogás és a nehézkes írómozgás. Jól érzékelhető, hogy az író személy nem tudja kivitelezni azt, amit szeretne. Az íróeszköz rossz tartása miatt az oválok sérültek, sárosak (az oválok belseje több helyen is fekete a tintafolyástól).

Íráspszichológiai megközelítésben nemcsak a kéz sérülése mutatkozik, hanem fizikai fájdalomtól szenvedő, betegségen, traumákon átesett embert rekonstruálhatunk, akinek az idegrendszere is sérülhetett.

Jelen írás szimpatikus túlsúlyt mutat a vegetatív idegrendszer szintjén, ami tartós stresszhelyzetre, szorongásra, kimerültségre, életvezetési nehézségekre utal. Ezt az állapotot nagyon nehezen viseli az író személy, ami az induktív impulzusokat érthetővé teszi. Mindezek mellett az önfegyelmi, önkorlátozó, öncsillapító szándékok is jelen vannak, a szöveg írója nagy akaraterővel próbálja túlélni ezt a megpróbáltatást.

Az írásképmásik ellentmondása, hogy a formaritmus és a mozgásritmus szintjén szabálytalanság látható, ugyanakkor rendezett a térkitöltés, a sorok nem fonódnak, egyenletes távolságra vannak, a beírt és beíratlan felület arányos, fény világítja be a sorokat. Mindez tág szellemi horizontú, holisztikus gondolkodású, a jelenségek összefüggéseit és a lényegi elemeket kereső és meglátó emberre vall.

A bal margó tartása következetes, csak kismértékű hullámosságot és enyhe szűkítő tendenciát észlelhetünk, ami rejtőzködést, visszahúzódó magatartást jelez. Az erősen kötött írás alapján az író személynek nagy a kapcsolati igénye, de jelenleg valamiért tartózkodó, hallgatag, rejtőzködő.

Különleges jelenség a jobb margó sávjában megjelenő vastag, sorvégi vízszintes vonal, ami valójában erőteljesen kivastagított gondolatjel. Íráspszichológi-

ai értelmezésben ez eltávolító mozdulatra, védekező, elutasító gesztusra vall, ami megerősíti és bizonyossá teszi az önfegyelmű, tartózkodó magatartás tényét.

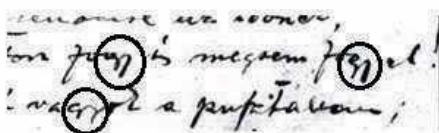
Jogos kérdés, hogy a szembetűnő eltérések mellett vannak-e Petőfi eredeti kézírásával megegyező domináns írásjelek, mozdulatimpulzusok, hasonlóságok.

A sorirány az első sorban süllyed, az *Én* szó magasabban van, mint a *kérdőjel* szó. A következő négy sor enyhe hullámossággal tartja a vízszintes irányt, míg a két utolsó sor süllyedő tendenciája – az aláírás lejtésével együtt – energiahiányra, fáradékonyságra, depresszív tendenciákra, lehangoltságra, reménytelenségre utal. A sorvezetés, a sorirányok ilyen jellegű váltakozása hasonlóságot mutat Petőfi eredeti kézírásmintáival, mert azokban is gyakori az enyhén hullámos és a süllyedő sorvezetés.

Kiugró hasonlóság, hogy a vers minden sora nagybetűvel kezdődik, ahogyan ezt láthatjuk Petőfi minden költeményében, kivétel nélkül. Petőfi azért kezdte minden verssorát nagybetűvel, mert ezzel a költészet szentségét, a költészet iránti tiszteletét fejezte ki.

„Több a költészet! Olyan épület,/ Mely nyitva van boldog-boldogtalannak,/ Mindenkinnek, ki imádkozni vágy,/ Szóval: szentegyház, ahová belépni/ Bocskorban, sőt mezítláb is szabad.”⁷

A másik szembetűnő hasonlóság, hogy itt is rátalálunk a „bicegő” gy betűkre, amiket láthattunk az eredeti Petőfi kéziratokban is, pl. a *Szeptember végén* című versben. Ennek igen nagy súlya van, mivel ez teljességgel tudatlan betűképzés eredménye:

„Sántító”, „bicegő” gy betűk az *Én vagyok az örök kérdőjel* versben

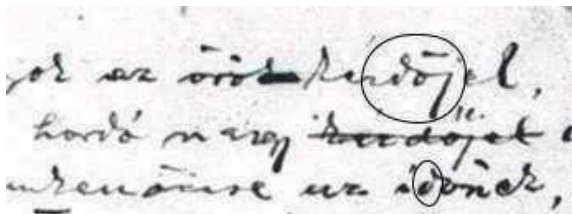

Ha férfi vagy, légy férfi... című vers kéziratában

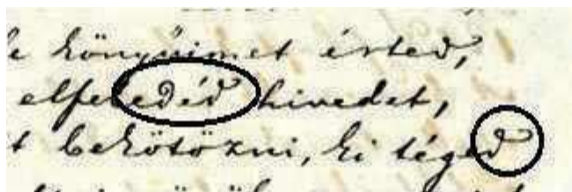
Petőfi kézírásával megegyező a d betűk

⁷ Petőfi Sándor: A költészet, Szatmár, 1847. [augusztus]

képzése is, ami a felső szárban hurkot képez és előbb balra, majd jobbra irányulva kapcsolódik a következő betűhöz. (első sor kérdőjel, harmadik sor időnek szavakban):

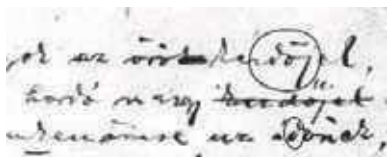
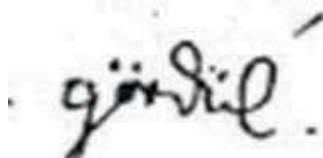
Az *Én vagyok az örök kérdőjel*
d betűi

A *Szeptember végén* című vers
d betűi

Tökéletes mozdulati azonosságot láthatunk a *Búcsú* című vers *gördül* szavának *d* betűje és az *Én vagyok az örök kérdőjel* kézírata kérdőjel szavának *d* betűje között, ami erősíti az azonos kézeredetet.

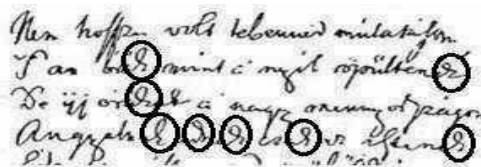
A *Búcsú* című vers kéziratának hurkos *d* betűje (nagyított)

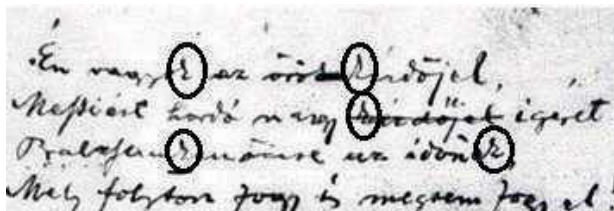

Az *Én vagyok az örök kérdőjel* hurkos *d* betűje

A *k* betűk tekert, ligatúra jellegű formája szintén hasonló tendenciákat mutat az eredeti Petőfi-kéziratokkal.

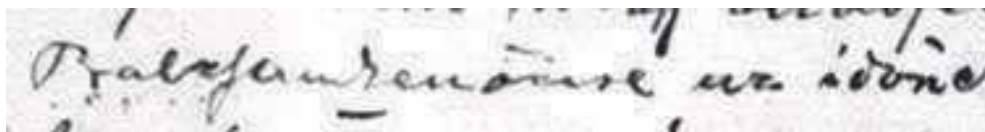
A *Búcsú* című vers részlete a tekert formájú *k* betűkkel

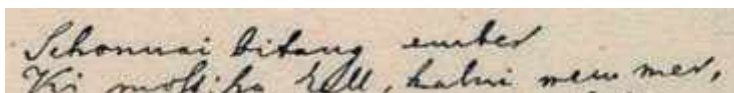

Az *Én vagyok az örök kérdőjel* írásképe nek tekert k betűi

Továbbá megfigyelhető a *Búcsú* és az *Én vagyok az örök kérdőjel* kéziratok hasonlósága a vertikális tendenciában, a betűarányokban, a felső és alsó zóna kilengésében, valamint a betűk erős kötöttségében. Az *Én vagyok az örök kérdőjel* kéziratban vegyes kötésmód látható, vagyis az *m*, *n* betűk árkados, szöges, kettős íves és fonalas jellegűek, amelyek teljes mértékben megegyeznek a Petőfi eredeti kézírásaiban látható kötésmódokkal. Ez száz százalékos egyezést mutat.

Fonalasság az *Én vagyok az örök kérdőjel* szövegében

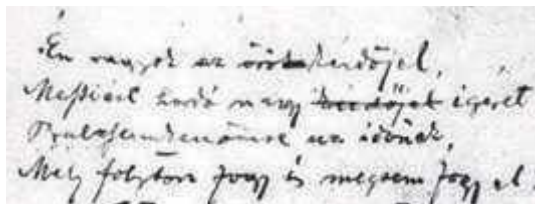
Fonalasság a *Nemzeti dal* című vers sorában

A fentiekkel megegyezően az eredeti kéziratokban jelen vannak az árkados kötések (*nyílnak* szó *n* betűje, *völgyben* szó *n* betűje, *nyárfa* *n* betűje, *íme* szó *m* betűje), valamint a szöges kötések (*Szeptember* szó *m* betűje, *hajam* szó *m* betűje, *fejemet* szó *m* betűje).

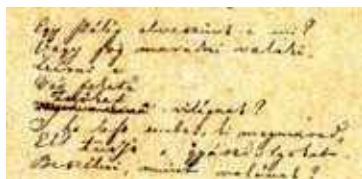
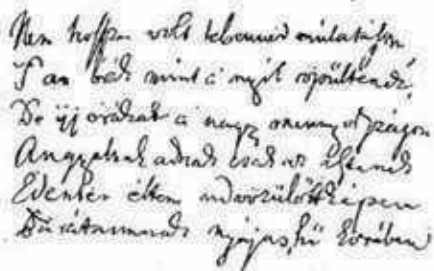
Szeptember végén című vers árkados és szöges *m* betűi

A hasonlóságokat keresve jól látható és mindenkinek egyértelmű, hogy a középzóna méretbeli ingadozása, szabálytalansága az Én vagyok az örök kérdőjel szövegében és Petőfi eredeti kézírásaiban is általános jellemző, pl. a Búcsú és a Szörnyű idő... című versekben.

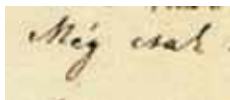
Én vagyok az örök kérdőjel (részlet) – egyenetlen középzóna

Búcsú című vers – egyenetlen középzóna

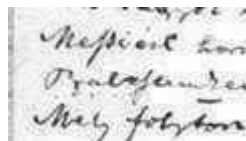
Szörnyű idő... című vers – egyenetlen középzóna

A betűelemek aránya rejtett és domináns írásjellemző, ami a nem tudatos automatizmusok nyomán képződik, ezért is van fokozott jelentősége az összehasonlító vizsgálat során. Vessük össze a sorkezdő M betűket!

A puszta, télen című vers M betűje

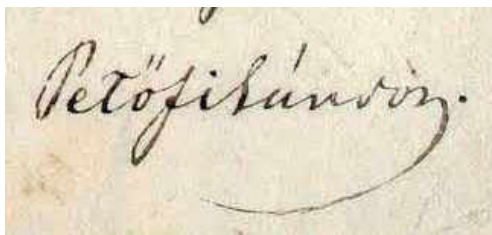
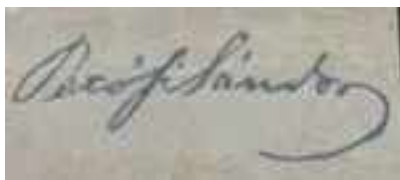
Én vagyok az örök kérdőjel M betűi

Az *Én vagyok az örök kérdőjel* kézirat szövegében az M betűk megegyező arányokat mutatnak az eredeti írásokban jelenlévő M betűkkel: mindegyikben az első szár magasabb, mint a második. Ezenkívül az alapvonalat érinti az M középső, összekapcsoló, szöges vonala a hiteles és a kérdéses írásban egyaránt.

A vonaljellemzők alapján megállapítható, hogy az *Én vagyok az örök kérdőjel* kéziratában lévő aláírás nem a vers megírása után közvetlenül került a papírra. Erre utal, hogy az aláírást jobb minőségű tollal hozta létre az író, mint a szöveget. Látható, hogy egyenletesebb a tinta adagolása, a vonalszínezet egyseges, nincsenek halványabb vonalszakaszok.

Az *Én vagyok az örök kérdőjel* vers aláírása a lap aljára került, távolabb az utolsó sortól, ami újra megerősíti a rejtőzködést, az eseményektől való távolmaradási szándékot.

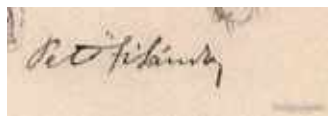

Petőfi eredeti, hiteles aláírásai

Az *Én vagyok az örök kérdőjel* vers aláírása

Petőfi Sándor aláírása 1848-ban

Petőfi Sándor 1848-as aláírása nagy hasonlóságot mutat az *Én vagyok az örök kérdőjel* vers aláírásával (t-f betűkötés, P betű képzés, egybeírás, paráf).

Az *Én vagyok az örök kérdőjel* vers alatti autogram és a hiteles aláírások a mozdulat- és formaritmuszintjén megegyeznek. Az aláírás betűi kötöttek, a vezetéknev és az utónév is egybekapcsolódik, hasonlóan az eredeti aláírásokban mutatkozó jellemzőkhöz, ami küldetéstudatra, egy szent ügy iránti mély elköteleződésre utal.

A betűk jobbra dőlése, az árkados jelleg, a gyors tempó, a hurokképzés jellege, a felső és alsó zóna arányai teljes egyezést mutatnak a hiteles autogramokban szereplő arányokkal.

Az utónévhez kapcsolódó paráf hullámvonala is azonosítható a Petőfi eredeti aláírásaiban megjelenő paráffal. Az 1848-as aláírásnak és az *örnagy* szónak a paráfja teljességgel azonos vonalképzési sajátosságra épül. Megerősítő jel, hogy az *örnagy* szóban újra megjelenik a hiteles kéziratokból megismert „sántító” *gy* betű.

Az *Én vagyok az örök kérdőjel* aláírása sokkal jobb írásminőségű, mint a vers szövegének kivitelezése. Felmerül a kérdés, hogy mi állhat ennek a hátterében.

A megfigyelések alapján az aláírás nagyon mélyen rögzül a motorikus memóriában, ezért ha a kézírás minősége gyengülni kezd, az aláírás ezt csak lassan követi, mert az automatizmusok révén hosszabban megőrződnek a mozdulatok. Ehhez még azt is figyelembe kell vennünk, hogy nem azonos időben született a vers szövege és az aláírás, ami különböző lelkiállapotot jelent.

A kézírásazonosítás minden részlete több száz oldalt is megtölthetne a minden részletre kiterjedő vizsgálat bemutatása. A könyv terjedelmére tekintettel csak a legfontosabb, mindenki által jól követhető vizsgálat lényegi elemeit van módunk bemutatni. A legszembetűnőbb eltéréseket és hasonlóságokat a fentiek alapján bárki követni tudja, akinek van türelme megfigyelni az írásjelenségeket.

Az összehasonlító vizsgálatba csak rövid betekintést adnak a fenti példák, de fontosnak tartottuk, hogy némi „beavatást” kapjon minden érdeklődő, vagyis legyen képe arról, hogy milyen jellegű egyeztetés alapján lehet választ adni a nyugtalanító kérdésre, és a lelkiismeretet megnyugtatóan választ adni a kézeredet kérdésére. Egyértelműen látható, hogy az eredeti Petőfi-iratokhoz viszonyítva az *Én vagyok az örök kérdőjel* írásképében sokszorosan több a hasonlóság, mint a különbözőség.

A teljes történethez hozzátartozik, hogy Fuksz Sándor felkérésére PhDr Eliška Halaszová cseh igazságügyi írásszakértő is elvégzett egy nagyon alapos összehasonlító vizsgálatot, amelyben 21 eredeti vers szövegével vetette össze

az *Én vagyok az örök kérdőjel* vers szövegét.⁸

Az igazságügyi írásszakértő vizsgálati eredménye alapján 75 százalék egyezést, hasonlóságot talált az *Én vagyok az örök kérdőjel* írásjellemező és az eredeti Petőfi-kéziratok jellemzői között, valamint 25 százalék eltérést.⁹

Az Európai Grafológusok Etikai Kódexe alapján vizsgálati eredményt száz százalékos biztonsággal kimondani csak az eredeti kézírás megtekintése után lehet. Mivel a fénymásolat és a mikrofilm is eltakar bizonyos vonalinformációkat, s eredetiben nem látható a kézirat, így csak *nagy valószínűséggel* lehet kimondani a végkövetkeztetést.

Vannak azonban olyan írásjelek, amelyek a fénymásolat alapján is jól azonosíthatók, azokra alapozva ki lehet mondani az egyező vagy eltérő jelleget.

Eliška Halaszová szakértői vizsgálatának eredménye „arra a következtetésre vezet, hogy a kéziratokat hasonló, de eltérő vonások is jellemzik, és nagy a valószínűsége annak, hogy ugyanaz a személy írta őket, körülbelül 75 százalék ugyanaz az író és 25 százalék más arányban.”¹⁰

Eliška Halaszová vizsgálati eredményével teljes mértékben egyetértek, azonban kiegészítésre szorul, mivel az eltérések okát is fontos tisztázni, amire nem tért ki az írásszakértő.

Petőfi Sándor utolsó ismert kézírata a *Szörnyű idő...* című vers, amelyet 1849-ben írt. Az *Én vagyok az örök kérdőjel* íráskép két évvel később született, 1851-ben.

Két év alatt bárki esetében történhetnek, és gyakran történnek is nagy változások a személyiségben, ami magával vonja a kézírás módosulását is.

Az 1851-ben született íráskép – rendkívüli leegyszerűsítéssel – egy beteg, traumákon átment, testi sérüléseket is hordozó, erős indulatokkal küzdő, de azokat fegyelmező, végtelenül érzékeny, szenzibilis, eredetileg gyors észjárású, éles elméjű, magas intellektusú, szellemi téren független, kreatív, de rejtőzködő férfit tükröz.

A történelmi körülményeket ismerve az *Én vagyok az örök kérdőjel* kézíratra vonatkozó jellemzők a szabadságharcot túlélő Petőfire is vonatkozhatnak, aki traumák sorozatán mehetett át, sőt meg is sérülhetett a csatában, s rejtőznie kellett, ha életben akart maradni.

8 PhDr Eliška Halaszová vizsgálatának anyaga cseh nyelven kéziratban olvasható, még nem jelent meg nyomtatásban

9 PhDr Eliška Halaszová: Analýza rucné psaného písma Sándora Petőfiho, grafologický rozbor osobnosti (básen z roku 1851) Porovnaní ukázek rukopisú z rúzného časového obdobi z grafologického hľadiska

10 PhDr Eliška Halaszová i.m. kézirat

A megváltozott írás megváltozott személyiséget mutat. S ha elfogadjuk a 75 százaléknyi hasonlóság alapján, hogy Petőfi kézírása az 1851-ben készült írás, akkor azzal ki kell egészíteni, hogy a grafikus jellemzők alapján Petőfi a két év alatt vagy klinikai halálon vagy valamiféle tudatmódosításon esett át, vagy hosszabb ideig kómában volt. Ez a következtetés a kézírások alap- és felszíni rétegeinek eltéréseiből és a megváltozott jelek üzenetéből olvasható ki. Súlyosan traumatizált személyiséggé vált, ebből fakadhat a 25 százaléknyi íráseltérés.

A kézírás rendkívüli érzékenységgel követi a mindenkori személyiség-állapotot, s megváltozik az írás, ha megváltozik a személyiség. A betegség, a stressz, az érzelmi megrázkódtatások, a traumák megváltoztathatják a személyiséget is. Ez történhetett Petőfi esetében is, ami a 25 százalék eltérést értetővé teszi.

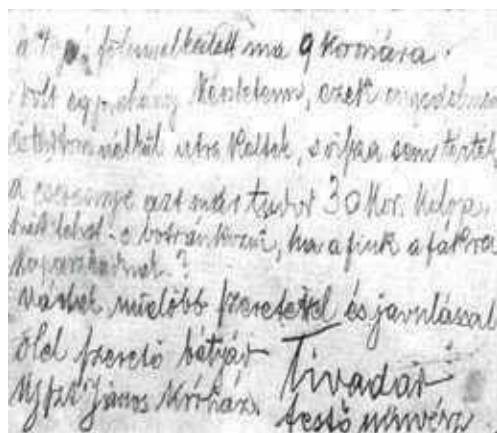
„A sorssal nem lehet tréfálni” című könyvemben Csontváry Kosztka Tivadar kézírásának és személyiségének a vizsgálatát mutattam be.¹¹

Sokkoló volt számomra az a nagymértékű írásváltozás, ami Csontváry életének utolsó időszakában következett be. Mintha nem is az ő kézírása lett volna, pedig hiteles volt.

Emlékeztetőül mutatom be a korábbi magas szintű és a betegség idején megváltozott, gyengébb színvonalú, jellegében nagymértékben megváltozott Csontváry-írásképet.

Csontváry Kosztka Tivadar kézírása (1910)

Csontváry kézírása halála előtt (1910)

11 W. Barna Erika: „A sorssal nem lehet tréfálni”. CEREG Kiadó, 2018.

Jól láthatók a különbségek. Kirívó, ahogyan a korábbi tiszta íráskép zavarossá, torzulttá vált, összességében átalakult. Szabálytalanság lett úrrá, a sorok is kuszák. A betűk felegyenesedtek, a korábbi jobbradóltság helyett álló törzsvonalakat látunk. A kéz erőtlen, ingadozik a sorirány, görcsösek a mozdulatok. A látvány alapján átéljük a betegséggel, fájdalmakkal viaskodó festőművész lelkiállapotát.

Visszatérve az *Én vagyok az örök kérdőjel* kezdetű versre, a kézírás alaprétege hordozza Petőfi jellemvonásait, de a felszíni réteg a traumatizált személyiséget tükrözi, ebből adódnak az eltérések. Ugyanakkor az is kimondható, hogy **az írás alaprétegében nincs egyetlen idegen, az azonos kézeredetet kizáró mozdulati vagy formai elem sem.**

Mély megrendültséggel tudunk arra gondolni, hogy irtóztató szenvedésen, stresszen, fizikai és lelki fájdalomon ment, mehetett keresztül a borzalmakat túlélő költő, ugyanakkor próbálta méltósággal, „férfiként” viselni ezt a helyzetet is.

A vulkáni erejű feszültség, indulat, düh és az önkorlátozó, rejtőzködő, elutasító, bizalmatlan magatartás megtépázta a lelkét, minden energiája a túlélésre összpontosult, ami gyengítette a képességek kibontását is.

Ezzel is magyarázható, hogy az *Én vagyok az örök kérdőjel* irodalmi színvonala némiképp eltér az ismert Petőfi-versekétől, de így is prófétai magaslata van a versnek: Petőfi lett az *örök kérdőjel*. Nem tudjuk pontosan a születése és a halála idejét, feladta a talányt, így kérte, hogy legyen bátorsága és erkölcsi kiállása az utódoknak feltárni az igazságot! A kérdőjelek sorakoznak, biztos, hogy egyszer megnyílnak a ma még bezárt kapuk is.

A vizsgálatot összesítve az *Én vagyok az örök kérdőjel* kezdetű vers nagy valószínűséggel a szabadságharcot túlélő Petőfi Sándortól származik.

A költő további sorsa számomra e kézírás alapján nem belátható, vagyis csak akkor lenne vizsgálható, ha további kézírások is rendelkezésre állnának.

Bármennyire is megdöbbentő és sokkoló, a jelen vizsgálati eredmény alapján kimondható, hogy **nagy valószínűséggel élt Petőfi Sándor 1851-ben és a vers keletkezése alapján orosz területen tartózkodott.** Egy súlyos traumákon átment, meggyötört, de élni akaró „új” Petőfi Sándorra kell gondolnunk, aki pokoljáráson, többszörös keresztire feszítésen ment keresztül.

Krisztusi sorsra kárhoztatott...